

Заняття 9

Початок зростання Церкви

Розділ для читання: Розділи 21 та 22 з «Провідника до Біблії».

Головні періоди: Рання Церква.

Біблійний матеріал уроку: Дії.

Цілі уроку: Ознайомитись із:

- поширенням християнства після воскресіння Ісуса;
- вченням апостолів Ісуса за часів заснування Церкви;
- впливом християнства на зростання поганських церков;
- основними подіями з життя апостола Павла;
- головними містами, де відбувались події ранньої історії християнства;
- задній план книг Нового Заповіту, який називають Посланнями.

Перші християнські громади

Євангелії завершуються розповіддю про смерть та воскресіння Ісуса. Для того, щоб простежити, що трапилось далі, звернемось до Книги Дій Апостолів. Дії написані Лукою та певною мірою є нібито другим томом, що був задуманий як продовження його Євангелії. Будучи єдиною в Новому Заповіті книгою історії, Дії описують зародження християнських громад по всій Римській імперії одразу у перші десятиріччя по смерті Ісуса.

Дії або Діяння - це скорочена назва книги. За часи ранньої церкви вона називалась «Дії Святих Апостолів», тому що в ній показано, як апостоли продовжували справу, розпочату Ісусом. Але деякі вважали, що більш слушною назвою була би «Дії Святого Духа». Протягом усієї розповіді Лука приділяє особливу увагу діям Святого Духа через апостолів. Це відповідало обіцянці Ісуса того вечора, коли Його зрадили: «Утішитель же, Дух Святий, що Його Отець пошле в ім'я Мое, Той навчить вас усього, і пригадає вам усе, що Я вам говорив» (Євангелія від Івана 14:26).

Гоніння на церкву та її поширення

Якщо згадати те, що трапилось з Ісусом, то не дивно, що одразу після П'ятидесятниці розпочалися гоніння. Вже через декілька днів Петра та Івана було ув'язнено, їх побили, але потім відпустили. Іншого разу було ув'язнено всіх апостолів, але за допомогою Бога їм пощастило втекти. Степана, видатного лідера молоді християнської общини, судив Синедрион. Розгнівані словами Степана у свій захист, судді витягли його за місто й закидали камінням на смерть (Дії апостолів 7). Пізніше було стято мечем голову Якова, Іванового брата (Дії апостолів 12:2). Проте сталося так, що такий запеклий опір призвів лише до зростання громади в Єрусалимі.

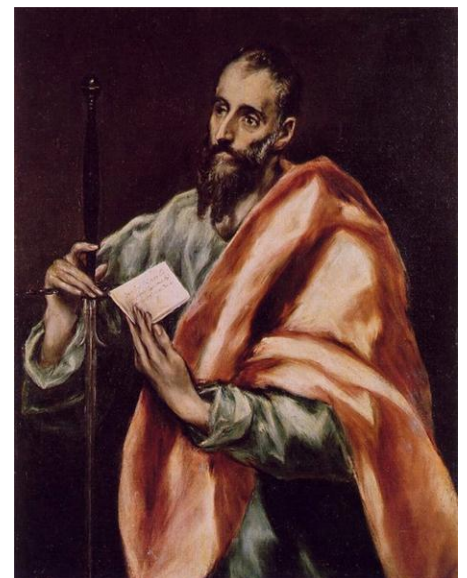
Гоніння змусили багатьох християн залишити Єрусалим. Розселяючись по світі, по всіх усядах, де їм траплялося бути, вони розповідали про Ісуса. Як провіщали пророки, Слово Боже розповсюджувалося від Єрусалиму. Пилип, сподвижник Степана, проповідував вчення Ісуса в Самарії, і люди в цьому краї охоче слухали його. Тепер церква втратила свій відверто юдейський характер. Петро зробив ще один крок у цьому напрямку, коли охрестив римського воєначальника Корнилія, а разом з ним його родину та слуг.

З цього розпочалося перетворення християнства: воно стало формуватись як рух, що об'єднував як євреїв, так і неєвреїв. Вирішальну силу, що призвела до цієї зміни, уособлювала собою людина, яка одного часу несамовито боролася з церквою. Звали цього чоловіка Савл.

Савл з міста Таре (Дії Апостолів 8-9)

Коли Степана закидали камінням, одним з головних учасників цього був Савл. Уродженець міста Таре у Малій Азії, він придбав репутацію людини, що безжально переслідувала християн — як чоловіків, так і жінок (Дії апостолів 8:1-3). Ревний гонитель, він отримав дозвіл від Синедріону вирушити до міста Дамаск, щоб арештовувати послідовників Ісуса і в цьому місті (Дії апостолів 9:1-2).

Опівдні він уже наближався до Дамаску, коли його

засліпило яскраве світло. Замруживши очі від раптової сліпоти, він почув голос: «Савле, Савле, навіщо ти переслідуєш мене?» «Хто ти, Господи?», - запитав він і почув у відповідь: «Я Ісус, якого ти переслідуєш...» (Дії апостолів 9:4-5). Після цього Ісус звелів Савлові іти до Дамаску та чекати звістки про те, що йому слід робити далі.

Савл, що втратив зір після випадку на шляху, увійшов до міста, де розпочав старанні молитви. Тим часом Бог через видіння бесідував з людиною на ймення Ананія, учнем Ісуса, що проживав у Дамаску. Бог зазначив Ананієві піти до Савла та розповісти йому про Христа. Знаючи, навіщо Савл ішов до Дамаску, Ананія не хотів братися за це доручення. Але Бог переконав його, сказавши: «...іди, бо для Мене посудина вибрана він, щоб носити Ім'я Моє перед народами, і царями, і синами Ізраїлю...» (Дії апостолів 9:15-16).

Ананія знайшов Савла та повідомив про причину свого приходу. Тієї ж миті до Савла повернувся зір, і він з радістю подивився на Ананію, щоб почути те, що він скаже. Ананія передав, що відкрив йому Бог стосовно Свого задуму щодо Савла (Дії апостолів 22:12-15). «А тепер чого гаєшся? Уставай й охрестися, і обмиє гріхи свої, прикликавши Ймення Господа Ісуса» (Дії апостолів 22:16). Навряд чи Ананія знав, що хрестить людину, яка стане однією з найвпливовіших фігур у християнстві після Самого Ісуса.

Ставши християнином, Савл почав зватися Павлом. Ісус також зробив його апостолом. Павло прославився як апостол для поганського світу (поганями у ті часи євреї називали усіх неюдеїв). Через те, що Павло виріс у грецькому місті та був високоосвіченою людиною, він більше за інших підходив для того, щоб донести послання Ісуса до представників тих культур, що не знали ані Мойсея, ані пророків.

Павло і Варнава (Діяння апостолів 13-14)

Спочатку Павло об'єднався з людиною на ім'я Варнава. Разом вони пройшли усю центральну частину Малої Азії, засновуючи нові громади віруючих, - так в Біблії часто називають тих, хто слідує за Ісусом. Як ми вже зазначили, в Біблії кожна община віруючих називається церквою, що спочатку означало «покликані». Церква була зібранням людей, серед яких кожен відізвався на поклик Бога залишити гріховне життя та жити згідно з Його волею. Новозавітні автори, а особливо Павло, часто називають християн «покликаними», а їхнє життя у Христі - «покликанням» (Послання до Римлян 8:28-30; Друге послання до Тимофія 1:9).

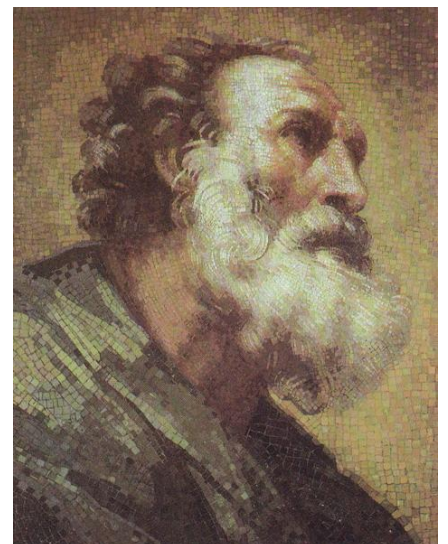
Керувати цими церквами Павло приставив групи людей, яких називали старійшинами або пресвітерами (Дії апостолів 14:23). Кожна церква мала декількох пресвітерів, які склали раду, й ця рада спрямовувала життя місцевої общини віруючих. Така форма керівництва була обрана на підставі тієї ролі, яку виконували старійшини в ізраїльських поселеннях та священники у єврейських синагогах. Павло порівнював обов'язки пресвітерів з обов'язками пастирів, які направляють свої отари. В даному випадку отарою була доручена їм церква (Дії апостолів 20:28-30).

Під час своїх подорожей Павло почав збирати навколо себе юнаків, які мали б змогу навчитися від нього та самі стати повноправними вчителями. Принаймні двоє з них, Тимофій та Гит, згодом стали визначними християнськими діячами. Між іншим Павло та Варнава вже скінчили діяти разом, і Павло залучив нового сподвижника - чоловіка на ім'я Сила. Удвох вони перейшли з Малої Азії до Македонії та Греції. Там вони заснували церкви у Филипах, Солуні, Верії та Коринті.

Суперечки з приводу обрізання (Дії Апостолів 15)

Завдяки своїм невтомним зусиллям Павло привів до Божого Царства тисячі поган. Їхня настільки велика кількість, по суті, стала викликом християнським провідникам у Єрусалимі. На той час церква у Юдеї була досить численною, але її членами були лише люди єврейського походження. Успішна діяльність Павла призвела до запитання про те, якими мають бути ішмоги до поган, що захотіли стати християнами. Чи мають вони дотримуватися Мойсеєва закону, як це роблять Християни в Єрусалимі?

Найбільш делікатне питання стосувалося обрізання.

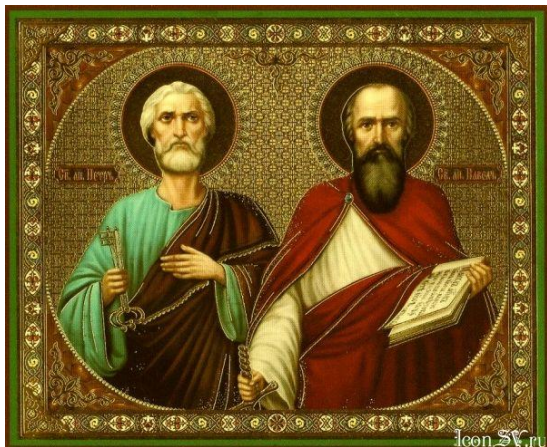

Євреї дотримувалися обрізання ще від часів Авраама. Закон Мойсея передбачав, що кожна дитина чоловічої статі має бути обрізана на восьмий день по народженню. Традиційно євреї ставилися до необрізаних як до людей, які не мають угоди з Богом. Коли поганин приймав юдаїзм, він не міг стати повноправним членом єврейської синагоги, доки не зробить обрізання. Чи означало це, що поганам слід було робити обрізання, перш ніж бути прийнятими до християнської церкви?

Відповіддю Павла було «ні». Але інші не погодились з ним та стали повсюди чинити йому перешкоди. Суперечки про обрізання стали настільки бурхливими, що, врешті-решт, для вирішення цього питання було скликано собор в Єрусалимі. На ньому разом з іншими апостолами були присутні також Павло та Варнава. Після багатоденного детального обговорення, молитов та вивчення Писання рада дійшла висновку, що обрізання було частиною угоди, або заповіту, яку Бог уклав на горі Синай з Ізраїлем, але не загальною вимогою, що стосувалась усіх людей. Собор закінчився тим, що до церков було надіслано послання, в якому розповідалося, що від поган, які були навернені до християнства, обрізання не вимагалось (Дії апостолів 15:22-29).

Це лише спричинило подальші суперечки. Тепер вже самі юдеї почали суперечити Павлові. В тому, що він виступає проти обрізання, Синедріон вбачав зарозумілу неповагу до Божого закону. Тому поборники обрізання замислили знищити Павла, і доки він знаходився в Єрусалимі, їм навіть вдалося змусити римлян схопити його (Дії апостолів 21:27-36). Але римський суд був розчарований релігійним змістом звинувачень, що були висунуті проти Павла його супротивниками. До таких речей римляни не ставились серйозно і тим більше не вважали, що за це слід карати на смерть.

Для того, щоб якось убезпечитися від своїх ворогів, Павло вимагає розгляду своєї справи в Римі за присутності цезаря, - як римський громадянин він був наділений таким правом. Римляни погодились з цією вимогою, і після довгого ув'язнення в Палестині Павло був під вартою відправлений до Риму. Книга Дій закінчується перебуванням Павла під домашнім арештом та очікуванням суду.

Біблія не розповідає про наслідок цього суду. Інші історичні джерела вказують на те, що Павла було визнано невинним та відпущено на волю. Відповідно до цих джерел, він поновив свої мандри, продовжуючи доручену йому Ісусом справу, а потім повернувся до Риму. Давні перекази донесли до нас, що Павлові стяли голову за правління у Римі Нерона, який звинуватив християн у тому, що вони у 64 році нашої ери спричинили пожежу, коли полум'я знищило усе

місто. За тими самими переказами, в Римі під час цих переслідувань загинув і Петро, - його вірогідно розіп'яли.